

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาถึงบทบาทของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ต่อการจัดทำแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อกระบวนการจัดทำแผนของเทศบาลนครเชียงใหม่

โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษา คือ เขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่อันประกอบด้วย 4 แขวง ได้แก่ แขวงนครพิงค์ แขวงกาวิละ แขวงเม็ງราย และแขวงศรีวิชัย โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 384 ชุด ได้รับกลับคืนมา 384 ชุด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for The Social Science) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงอนุมานและสถิติเชิงพรรณนามาอธิบายข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 และเพศชายจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี และสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/หรือเทียบเท่ามากที่สุด นอกจากนี้โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับราชการถึงร้อยละ 24.7 และส่วนใหญ่มีรายได้ 8,001 – 10,000 บาท กว่าร้อยละ 22.1 ของ 384 กลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่า บทบาทของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งได้ทำการศึกษา บทบาทของประชาชนในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยมีบทบาทต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บทบาทในการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และบทบาทการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากการศึกษาพบว่า ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนไม่เคยเข้ามีส่วนร่วมประชุมจัดทำแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ ไม่เคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และไม่เคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่ประชุมเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการคิดและสร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนอันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในประเด็นดังกล่าวในระดับน้อย

ส่วนด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทำประชาพิจารณ์และเข้าประชุมทุกครั้งที่เทศบาลจัดขึ้น เพื่อรับฟังความคิดเห็นในโครงการพัฒนาเทศบาลที่สำคัญ และไม่เคยมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการรายงานให้ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงการประเมินผลของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้โดยตรง นอกจากนี้ยังไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุม และตรวจสอบการปฏิบัติงานในแผนงานใดๆของเทศบาล อีกทั้งประชาชนก็ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการต่างๆของชุมชน รวมถึงไม่เคยมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมินผลโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาในอัตราที่ใกล้เคียงกันด้วย

ส่วนด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วมในการได้รับค่าตอบแทนในรูปแบบตัวเงิน หรือสิ่งของในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ และไม่เคยได้รับการแต่งตั้ง หรือตำแหน่งจากการมีบทบาทในการเข้าร่วมการวางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่เลย อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการทัศนศึกษาดูงาน อบรม เพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์และแนวคิดเชิงรุก รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรางวัลชมเชยเมื่อทำงานเสร็จตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ขณะที่การได้รับผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมจากแผนงานของเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในบทบาทของภาคประชาชนในการเข้าร่วมวางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่

ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในบทบาทของภาคประชาชนในการเข้าร่วมวางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งปัญหาและอุปสรรคเป็น 3 ด้านใหญ่ คือ ปัญหาด้านการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติ และปัญหาด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้านในระดับมากที่สุด ทั้งบทบาทด้านการแสดงความคิดเห็น และ

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติ และปัญหาด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ยังมีอุปสรรคที่ต้องเร่งทำการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน

ทั้งนี้พบว่า ประชาชนเห็นว่า ด้านปัญหาการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องของการไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของชุมชนต่อเทศบาลนครเชียงใหม่เลย และรองลงมาคือเห็นด้วยมากที่สุดกับการไม่ได้รับข่าวสารในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ทำให้ไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผน และเห็นด้วยมากในหัวข้อขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยประชาชนเห็นด้วยมากที่สุดประเด็นไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับทางเทศบาล รองลงมาตามลำดับ

ส่วนปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องของการที่ประชาชนขาดการประชุม หรือขาดการรวมตัวกันในการวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหารองลงมาคือเห็นด้วยมากที่สุดกับปัญหาการไม่ได้รับข้อมูลแผนงาน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหของชุมชน และเห็นด้วยมากในประเด็นที่เทศบาลขาดการประสานงานร่วมกับประชาชน รวมไปถึงเห็นด้วยมากที่สุดหัวข้อประชาชนไม่พร้อมในการร่วมมือกับการดำเนินการแก้ไขปัญหา

และในด้านปัญหาการประเมินผล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องของการที่ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานของเทศบาลได้เลย รองลงมาคือ เห็นด้วยมากที่สุดต่อเรื่องของปัญหาที่ไม่มีการติดตามประเมินผลการทำงานในการแก้ไขปัญหของชุมชน และไม่มีหลักเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อีกทั้งยังเห็นด้วยมากที่สุดกับประเด็นขาดผู้ทำหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการทำงาน และเห็นด้วยปานกลางกับการไม่ได้รับข้อมูลที่แท้จริงในการประเมินผลการทำงานของเทศบาลนครเชียงใหม่

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาถึงบทบาทของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อการจัดทำ แผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ต่อกระบวนการจัดทำแผนของเทศบาลนครเชียงใหม่

ในการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีบทบาท หรือมีบทบาทน้อยต่อการเข้าร่วมในการวางแผนงานของเทศบาล

นครเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษา ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ วงศ์คำพันธ์ (2539) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตสุขาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี เขตสุขาภิบาลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาน้อย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชพล ประจักษ์จิตต์ (2542) ได้ทำการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบางคณที จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ

ทั้งนี้จะเห็นว่าผลการศึกษา บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐนั้น อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งอาจเกิดจากการที่ประชาชนไม่ได้เห็นถึงความจำเป็นในการเข้าไปมีบทบาทกับทางภาครัฐ และไม่ได้รับการรณรงค์ หรือข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ซึ่งจากผลการศึกษาจะเห็นว่า โดยส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาปัญหา และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่ประชาชนไม่เห็นถึงความสำคัญ และคิดว่าไม่ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ โดยจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่า ประชาชนไม่เคยได้รับคำตอบแทนในรูปตัวเงิน หรือสิ่งของในการเข้าไปร่วมในการจัดทำแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ และไม่เคยได้รับแต่งตั้ง หรือตำแหน่งจากการมีบทบาทในการเข้าร่วมการวางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยอาจมองได้ว่าการที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมเพราะคิดว่าไม่ได้รับสิ่งตอบแทน เห็นเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ และเสียเวลาแต่ในความเป็นจริงนั้น การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาของชุมชนในการวางแผนงานเพื่อพัฒนาชุมชนนั้น ถือเป็นเรื่องของส่วนรวม และเป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ควรร่วมมือกันในการรับผิดชอบต่อชุมชนของตน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง

ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในบทบาทของประชาชนในการเข้าร่วมวางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้านคือ ปัญหาด้านการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน รองลงมาคือ ไม่ได้รับข่าวสารในการทำกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ทำให้ไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผน ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าร่วมวางแผนงานของภาคประชาชน ในส่วนของปัญหาการร่วมปฏิบัติ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาในการที่ประชาชนขาดการประชุมหรือรวม ตัวกันในการวางแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลแผนงานในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน และใน

ส่วนของปัญหาด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีความเห็นว่า ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงาน มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชน มีความเห็นว่าตนไม่มีโอกาสได้เข้าไปมีส่วนร่วม และขาดการผู้ทำหน้าที่ในการติดตาม และประเมินผลการทำงาน จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรค พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดการณรงค์ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับแผนงาน กำหนดการการประชุม การดำเนินงานของเทศบาล ทำให้ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ นั้น ไม่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับการวางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นในเรื่องของการขาดการปลูกจิตสำนึกสาธารณะให้ประชาชนได้เห็นว่า การเข้าไปมีบทบาทร่วมกับภาครัฐนั้น เป็นเรื่องของส่วนรวมที่ประชาชนควรใส่ใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค จะเห็นได้ว่าประชาชนไม่ได้เข้าร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน โดยอาจเนื่องมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์ ให้ได้รับรู้ถึงข้อมูลในการดำเนินการต่าง ๆ ของทางเทศบาล ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ในส่วนงานของรัฐ ควรมีการแสดงให้เห็นถึงความจำเป็น และความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วม ให้ประชาชนได้รับทราบ และสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับประชาชน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของเทศบาลให้กับประชาชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล และความเคลื่อนไหวของการทำงานของเทศบาลอย่างชัดเจนและโปร่งใส เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจังและยั่งยืน สร้างให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคประชาชน เป็นการลดข้อขัดแย้ง และแก้ปัญหาเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง